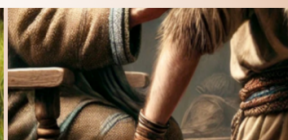
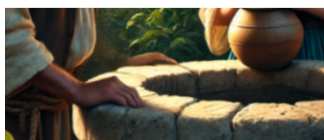

LESSEN UIT

HET BOEK GENESIS

DEEL 2

ONLINE VERSIE

KIJK VOOR MEER INFORMATIE OP ONZE WEBSITE:
WWW.KRACHTVANBOVEN.NL

NEDERLANDSE VERTALING, VORMGEVING EN DRUK:
WITNESS OF THE PIONEERS | KRACHTVANBOVEN

PRICE, 5 CENTS

INTERNATIONAL

Sabbath School Lessons

FROM THE

Book of Genesis

FOR

SENIOR CLASSES

FOURTH QUARTER 1898

PUBLISHED QUARTERLY BY

PACIFIC PRESS PUBLISHING COMPANY

FOR THE

International Sabbath School Association

of Seventh-Day Adventists

Number 14

Oakland, Cal., October, 1898

20 Cents a Year

Entered at the Post-Office at Oakland, Cal.

INHOUDSOPGAVE

Les 1. Het Huwelijk van Isaak	8
Les 2. Jakob de Bedrieger	12
Les 3. Jakobs Vlucht	16
Les 4. Jakob in Ballingschap	21
Les 5. De Nacht van de Worsteling	25
Les 6. De Ontmoeting tussen Jakob en Ezau	29
Les 7. Jozef Door Zijn Broers Gehaat	33
Les 8. Jozef in de Gevangenis	37
Les 9. Jozef Verhoogd	41
Les 10. Jozefs Broers Bezoeken Egypte	44
Les 11. Jozef Openbaart Zich aan Zijn Broers	48
Les 12. Israël in Egypte	53
Les 13. De Profetie en Dood van Israël	56
Les 14. Overzicht (Extra)	61

“En deze woorden, die ik u vandaag gebied, zullen in uw hart zijn; en u zult ze uw kinderen ijverig leren, en erover praten als u in uw huis zit, en als u langs de weg loopt, en als u gaat liggen, en als u opstaat.”
Deuteronomy 6: 6, 7.

“Ouders, reserveer elke dag wat tijd om de Sabbatschoollessen met uw kinderen te bestuderen.” {CSW 41.3}

– Mevrouw EG White.

Dit kwartaalblad is een Nederlandse vertaling van de sabbatschoollessen voor volwassenen.

Oorspronkelijk gepubliceerd door: Pacific Press Publishing Company, Oakland, Californië, oktober 1898

Alle genoemde verzen verwijzen naar de King James Version. Alle boeken, brochures en andere aanvullingen worden bij hun oorspronkelijke titel genoemd en naar hun oorspronkelijke bladzijde(n) verwezen.

Programma voor Gezinsstudie van de Sabbatschoollessen

SABBAT — (Na de dienst of aan het einde van de sabbat.) Lees aandachtig de les voor de volgende sabbat, en wijs verzen aan die tijdens de week uit het hoofd geleerd moeten worden.

ZONDAG — Noem de personen en plaatsen die in de les genoemd worden en zoek de plaatsen op de kaart. Spreek de moeilijke woorden uit en definieer ze.

MAANDAG — Laat iedereen vertellen wat hij kan van de les en lees het dan nog eens door, waarbij u zorgvuldig de punten noemt die niet onthouden zijn.

DINSDAG — Herhaal de verzen die al in het geheugen gegrift staan. Lees de “Geest der Profetie” over de les, of bestudeer de les van de Instructeur of de Kleine Vriend.

WOENSDAG — Laat ieder een samenvatting van de les geven, of vertel het verhaal van de les. Zoek de oude zeden en culturen op waarnaar verwezen wordt.

DONDERDAG — Noem de genoemde personen opnieuw en vertel wat ieder zei of deed. Geef tijd en plaats van elke gebeurtenis.

VRIJDAG — Vraag de vragen uit het lesboek, bestudeer de aantekeningen en herhaal de geheugenverzen.

SABBAT — Laat ieder zoveel mogelijk van de lesstof herhalen. Geef ieder het voorrecht om anderen over de les te ondervragen. Vertel over persoonlijke ervaringen waarin de waarheden van de les nuttig zijn geweest.

(Dit programma is slechts een suggestie en kan natuurlijk worden aangepast aan de omstandigheden, maar we dringen bij iedereen aan op de noodzaak van dagelijkse, systematische studie van de Schriften die in de sabbatschoollessen worden behandeld).

Voorwoord

De meest grondige student van het boek Genesis zal weten dat hij nog maar net begonnen is om de majestueuze waarheden die daar staan opgetekend te begrijpen; want in het eerste tot het laatste hoofdstuk, in de geschiedenis of in de profetie, vindt hij goddelijke openbaringen over “de diepte van de rijkdommen, zowel van de wijsheid als van de kennis van God”, en kan hij net als Paulus deed, alleen maar uitroepen: “Hoe ondoorgrondelijk zijn Zijn oordelen en Zijn wegen zijn niet te doorgronden!” De geschiedenis en de profetie, de typen en symbolen, de vormen en ceremoniën, de zeden en gewoonten, de stijl van denken en de wijze van uitdrukken, tonen allemaal aan, dat de patriarchen mannen waren met een groot intellectueel inzicht, en met een grote geestelijke vooruitziendheid.

En van degenen van wie de geschiedenis is vastgelegd, waren mannen die graag met God communiceerden, hun erkende kracht. Zij zagen vanaf de geschiedenis van Gods volk in het verlossingsplan tot aan de uiteindelijke voleinding. De machtige werking in hun ziel van het mysterie van ongerechtigheid, of van het mysterie van de godsvrucht, was typerend voor de grote strijd die voortdurend gaande is in de harten van de mensenkinderen. Elke geregistreerde daad van hen is dus “ter waarschuwing voor wie het einde van de wereld is gekomen”.

Deze Bijbelstudiegids wordt als type gegeven, en de student moet elke les voor zichzelf uitwerken, de bijbelteksten bestuderen, opzeggen, vragen stellen en beantwoorden.

Les 1. Het Huwelijk van Isaak

Genesis 24

I. INLEIDING:

1. Abraham gezegend.

(a) In zijn leeftijd. (b) In alle dingen. Vers 1.

2. De eed.

(a) Met wie. Vers 2. (b) Door wie. Vers 3. (c) De voorwaarden. Verzen 6, 8. (d) De vraag en het antwoord. Verzen 5, 8. (e) De bevestiging. Verzen 2, 9.

3. Aanmoediging. Vers 7.

II. VERTREK VAN DE DIENAAR:

1. Voorbereiding. Vers 10.

2. Naar welk land en welke stad? Vers 10.

III. BIJ DE BRON:

1. Waar en op welk tijdstip van de dag? Vers 11.

2. Gebed. Verzen 12-14.

3. Ontmoeting met Rebecca.

(a) Haar afkomst. Vers 15. (b) Haar schoonheid. Vers 16. (c) Haar karakter. Verzen 16-20. (d) De overwegingen van de bediende en het gesprek met Rebecca. Verzen 21-25.

4. Dankzegging. Verzen 26, 27.

IV. BIJ HET HUIS:

1. Eerste informatie. Vers 28.

2. Uitnodiging of welkom. Verzen 29-31.

3. Gastvrijheid. Verzen 32, 33.

4. De toespraak van de dienaar. (a) Abrahams voorspoed. Verzen 34, 35. (b) De enige erfgenaam. Vers 36. (c) De eed. Verzen 37-41. (d) Bij de bron. Verzen 42-48. (e) De belangrijke vraag. Vers 49.

OPMERKING Merk op dat het gebed van Abrahams dienaar een waar gebed uit het hart was, een gebed dat onmiddellijk beantwoord werd. “Gebed is het openen van het hart voor God als voor een vriend. Niet dat het nodig is aan God bekend te maken wie we zijn, maar om ons in staat te stellen Hem te ontvangen.” Pr 8.4

“Elk gebed dat in geloof vanuit een eerlijk hart wordt opgezonden, zal door God gehoord en beantwoord worden; en degene die de petitie heeft ingediend, zal de zegen ontvangen wanneer hij die het meest nodig heeft, en het zal ook vaak zijn verwachtingen over-treffen. Geen gebed van een ware heilige gaat verloren als het in geloof en vanuit een eerlijk hart wordt opgezonden.” ‘Testimonies for the Church’ 1:120; GW92 114.1

5. De voorspoedige weg. (a) De toestemming. Verzen 50, 51. (b) Aanbidding. Vers 52. (c) Geschenken. Vers 53. (d) Haast. Vers 54. (e) Rebekka geraadpleegd. Verzen 55-58.

6. Het vertrek. (a) Wie? Verzen 59, 61. (b) De zegening. Vers 60.

Verder lezen

‘Patriarchs and Prophets,’ pages 171-176.

Verdere studie

- 1.** Wat openbaart in het leven van Isaak de waarheid van de uitspraak van de Heere over Abraham, in Genesis 18:19? Hoe zit het met het leven van Eliëzer?
- 2.** Wie heeft werkelijk een vrouw voor Isaak uitgekozen? Via welke instanties?
- 3.** Waarom wilde Abraham niet dat Isaak ooit zou teruggaan naar het land van zijn familie? Waarom verliet Abraham huis en familie?
- 4.** Wat moet voorafgaan aan en wat volgt er op elke belangrijke daad van ons? —Gebed, dankzegging.
- 5.** Naar wie ging de eerste gedachte van de bediende uit? En naar wie zijn laatste gedachte? Dacht hij aan zichzelf?
- 6.** Welke lessen bevat dit hoofdstuk voor ouders? Voor kinderen?
- 7.** Wie heeft, behalve Eliëzer, ongetwijfeld voor zijn succes gebeden? Welke les vinden we hierin voor ons?

- 8.** Hoe komt het geloof van Abraham, Isaak, Eliëzer en de anderen in dit hoofdstuk tot uiting? Hoe kunnen wij ons geloof in de leiding van de Heere tonen? Kan een dienaar van God in louter toeval geloven?
- 9.** Wie vergezelde Eliëzer? Wie vergezelt ons?
- 10.** Welke kenmerken van Abraham, van zijn dienaar, van Rebekka, van Laban en van Isaak komen aan het licht in dit hoofdstuk?
- 11.** Hoe oud was Isaak toen hij Rebekka tot vrouw nam? Genesis 25:20. Hoe lang was dat na Sarah's dood? Genesis 17: 17; 23:1.
- 12.** Zoek de volgende onderwerpen op: eed, huwelijk, vrouw, kamelen, jonkvrouw, kruik, armbanden, ring, juwelen, verpleegster, Laban, Rebecca, Mesopotamië, Haran.
- 13.** Let op de volgorde van instemming met het huwelijk van de kant van de familie van Bethuël. Wat is de huidige volgorde?

Les 2. Jakob de Bedrieger

Genesis 25:27-34; 27-40

- 1.** Wat waren de beroepen van Ezau en Jakob? Genesis 25:27
- 2.** Welke was de oudste? Welke openbaring werd er over hen gedaan? Hoe oud was Isaak ten tijde van hun geboorte? Verzen 23, 26.
- 3.** Van wie hield Isaak, en waarom? Van wie hield Rebekka? Van wie hield God? Vers 28; Rom. 9: 13; Johannes 3: 16. Zie opmerking.
- 4.** Vertel de omstandigheden waardoor Ezau het geboorterecht verachtte. Verzen 29-34.
- 5.** Wat was Isaak van plan vóór zijn dood voor Ezau te doen? Wat vroeg hij eerst aan Ezau om voor hem te doen? Genesis 27: 1-5.
- 6.** Wie hoorde wat Isaak tegen Ezau zei? Vers 5.
- 7.** Aan wie heeft zij dit kenbaar gemaakt? en wat zei ze dat hij moest doen? Verzen 6-10.
- 8.** Welk bezwaar maakte Jakob tegen dit plan? Verzen 11, 12.
- 9.** Welk antwoord gaf zijn moeder? Vers 13.
- 10.** Wat deed Jakob toen? Vers 14.

- 11.** Welke speciale voorzorgsmaatregelen zijn er genomen om dit bedrieglijke plan compleet te maken? Verzen 15-17.
- 12.** Geef het inleidende gesprek tussen Jakob en zijn vader. Verzen 18-24.
- 13.** Hoe compleet was het bedrog? Verzen 23, 25.
- 14.** Toen Jakob op Isaaks verzoek naderbij kwam en hem kuste, welke zegen sprak Isaak over hem uit? Verzen 26-29.
- 15.** Wie kwam er binnen net nadat Jakob naar buiten was gegaan? Wat had hij ook gedaan? Welk gesprek vond plaats? Verzen 30-32.
- 16.** Welke uitwerking had dit op Isaak? Maar wat zei hij? Vers 33.
- 17.** Welke uitwerking hadden Isaaks woorden op Ezau, en welk verzoek deed hij? Vers 34; Hebrreeën 12: 17.
- 18.** Wat zei Isaak dat Jakob had gedaan? Vers 35.
- 19.** Wat zei Ezau erover? en welke vraag stelde hij? Vers 36.
- 20.** Wat was het antwoord van Isaak? Vers 37.
- 21.** Hoe drong Ezau nog steeds aan op zijn verzoek? Vers 38.
- 22.** Welke zegen schonk Isaak hem? Verzen 39, 49.

OPMERKING “Er was geen willekeurige keuze van de kant van God, waardoor Ezau werd buitengesloten van de zegeningen van de verlossing. Het geschenk van Zijn genade door Christus is vrij voor iedereen.” Ezau verkocht zijn geboorterecht voor een bord soep. Dit was zijn eigen vrijwillige daad. Het succes van Jakob bij het bedriegen van Ezau van de zegen die hij verlangde, ontnam hem niet het voorrecht van het veiligstellen van Gods zegen. Zie Jesaja 55: 6, 7; Openbaring 22: 17. “De mens keert zich van God af, niet God van hem.” De verantwoordelijkheid ligt nu bij de mens. God haatte Ezau alleen in de zin dat Hij de zonde haat. Zie ‘Patriarchs and Prophets’, pagina’s 207, 208.

Verder lezen

‘Patriarchs and Prophets’, p. 177-182.

Verdere studie

1. Lees Genesis 26 en merk op hoe Isaak de weg van zijn vader volgde.
2. Wat was de aard van Isaaks liefde voor Ezau? Genesis 25:28. Welk effect had Isaaks liefde voor vlees op zijn geestelijk onderscheidingsvermogen?
3. Let goed op de betekenis van het geboorterecht. Zie ‘Patriarchs and Prophets’, pagina’s 178, 179.
4. Welke groep mensen vertegenwoordigde Ezau? En Jakob? Werd Jakob destijds bekeerd? Was zijn handelwijze zodanig dat

- 5.** Welke uitwerking heeft goddelijke droefheid op hart, geest en karakter? Zie 2 Korinthe 7: 9-11. Is huilen een duidelijk teken van bekering? Wat is is wel een duidelijk teken?
- 6.** Waarom werd Ezau Edom genoemd?
- 7.** Traceer de stappen die zijn gezet in de verkeerde handelwijze van Rebekka en Jacob.
- 8.** Welke lessen bevat dit hoofdstuk voor u? (a) In het leven van Ezau? (b) In het leven van Jakob? (c) In het leven van Rebekka? (d) In het leven van Isaak?
- 9.** Merk op dat Isaak Jakob zegende in de naam van God, maar Ezau alleen in zijn eigen naam, en dat dit in harmonie was met hun verlangens. De één was geestelijk, de ander vleselijk. Isaak's woorden waren profetisch. Hebreeën 11: 20.
- 10.** Zoek de volgende woorden op: pijlenkoker, boog, wildbraad.

Les 3. Jakobs Vlucht

Genesis 27:41-46; 28:1-5, 10-22

I. OORZAKEN VAN:

1. Eerdere ontrouwe koers van: (a) Isaak. (b) Rebekka. (c) Ezau. (d) Jakob.
2. Ezau's haat en woorden. Vers 41.
3. Rebekka's angst en advies. Verzen 42-45
4. De vrouwen van Ezau. Vers 46.
5. Isaaks (a) Opdracht. Genesis 28: 1, 2. (b) Zegening. Verzen 3, 4. (c) Het sturen van Jakob. Vers 5.

II. WAAR VANDAAN EN WAAR NAARTOE:

Verzen 5, 10.

III. ERVARING ONDERWEG:

1. 's Avonds. Voorbereiding. Vers 11.
2. In de nacht. Droom. (a) De ladder. (b) De engelen. (c) God. Vers 12. Zie opmerking. (d) De belofte. Herhaal de verzen 13-15. (e) Het effect op Jakob. Verzen 16, 17.

OPMERKING “Dit is de enige weg terug naar God. Hier identificeert de Verlosser Zichzelf als de mystieke ladder die gemeen-

schap tussen hemel en aarde mogelijk maakt.” “Door de mensheid aan te nemen, plantte Christus de ladder stevig op de aarde. De ladder reikt tot aan de hoogste hemel, en Gods heerlijkheid schijnt vanaf de top en verlicht de hele lengte ervan, terwijl de engelen heen en weer gaan met boodschappen van God aan de mens en met smeekbeden en lofprijzingen van de mens aan God. Door de goddelijke natuur was Christus één met de Vader; en door de mensheid aan te nemen, identificeerde Hij Zichzelf met de mens. Die, in de gedaante Gods, het geen roof vond aan God gelijk te zijn. Maar Zichzelf van geen reputatie maakte, en de gestalte van een dienstknecht aannam, en gemaakt werd naar de gelijkenis van mensen

In het visioen van Jakob werd de vereniging van het menselijke en het goddelijke in Christus weergegeven. Terwijl de engelen heen en weer gaan op de ladder, wordt God voorgesteld als Iemand die met welwillendheid neerkijkt op de mensenkinderen, vanwege de verdienste van Zijn Zoon. De zondaar kan geen stap zetten tenzij de Geest hem trekt; hij moet zich aan Christus vastklampen als hij gered wil worden. Als hij naar de hemel opstijgt, moet dat gebeuren door stap voor stap het hele hoogtepunt van Christus' werk te beklimmen, zodat Christus zijn wijsheid, gerechtigheid, heiliging en verlossing zal zijn. Het verkrijgen van het eeuwige leven is niet eenvoudig. Door levend geloof moeten we voorwaarts blijven reiken, de ladder sport na sport beklimmen, de noodzakelijke stappen zien en nemen; en toch moeten we begrijpen dat niet één heilige gedachte, niet één onzelfzuchtige daad, uit onszelf kan voortkomen. Alleen door Christus kan er enige deugd in de mensheid bestaan. Zonder Christus kunnen we niets doen wat goed is, maar met Hem kunnen we alle dingen doen.” – Review, 1890, No. 44.

Merk het aantal en de volgorde van de beloften op, die gegeven werden aan Jakob in de verzen 13-15, en de mogelijkheid van een ieder om hem na die gedenkwaardige nacht nog steeds te troosten en te bemoedigen. Wat moet zijn gemoedstoestand en hart de vorige avond zijn geweest, om zo'n glorieuze openbaring te ontvangen over de toekomst van hemzelf en zijn nageslacht!

- Hij voelde zich eenzaam; maar God zei: "Ik ben met u."
- Hij was bang; maar God zei: "Ik zal u bewaren."
- Hij voelde zich in de steek gelaten; maar God zei: "Ik zal u niet verlaten."
- Hij had geen eigendommen bij zich; en de zegen van zijn vader leek voor altijd verloren; maar God zei: "Ik zal doen wat Ik tot u gesproken heb."
- Hij dacht dat hij misschien gedood zou worden; maar God zei: "In uw zaad zullen alle geslachten van de aarde gezegend worden."

Hoe vreselijk moeten Jakobs wandaden hem hebben geleden na dat visioen met de engelen! Maar hoe kostbaar is het verlossingsplan!

3. In de ochtend. (a) Steen. Genesis 28:18, 22. (b) De plaats. Vers 19. (c) De gelofte. Verzen 20-22.

Verder lezen

'Patriarchs and Prophets', pagina's 183-188; 'Review en Herald', november 11, 1890; 'The Great Controversy', pagina 19; 'Christian Education', pagina's 155, 156.

Verdere studie

- 1.** Traceer zorgvuldig de oorzaken van Jakobs ballingschap. Zijn wij ook in ballingschap? Zo ja, waarom?
- 2.** Wie was toen, vanuit menselijk standpunt bezien, het meest welvarend: Jakob of Esau?
- 3.** Merk op dat Jakob door gebrek aan geloof werd gedwongen te doen wat Isaak verboden was te doen: naar Haran gaan, waardoor hij zijn geestelijke leven riskeerde om zijn natuurlijke leven te redden.
- 4.** Wat nam Jakob mee toen hij het huis verliet, (a) van de aardse erfenis, (b) van het hemelse geboorterecht? Genesis 28: 18; 32: 10.
- 5.** Let op de volgorde van de oorzaken en gevolgen van zonde in de menselijke ziel, —gebrek aan geloof, gebrek aan liefde, wantrouwend tegenover de mens, menselijke planning, menselijk werk, bittere haat van de kant van zijn broer, wantrouwend tegenover Gods beschermende zorg, angstig, op de vlucht voor het leven.
- 6.** Let op de volgorde van de terugkeer naar God; nood, nederigheid, eenzaamheid, berouw, gebed, visioenen van heerlijkheid.
- 7.** In welke speciale belofte zagen Adam en Eva Christus? Heeft Abel dat gedaan? Henoch? Noach? Abraham? Isaak? Jakob? Wij?
- 8.** Johannes 1:51. Er zijn twee manieren om Hem te zien —door angst en door liefde.

“Dit is de vinger van God”, zeiden de bevende Egyptische astrologen; en het hart van Farao was verhard. Exodus 8:19. Liefde onderscheidt Hem. “Het is de Heere,” zei de liefhebbende en geliefde discipel; en de harten van de discipelen smolten van vreugde. Johannes 21: 7, 8. Zie de ladder; bestudeer de ladder; loop op de ladder; zie de engelen met u op de ladder; aanschouw God boven de ladder.

Les 4. Jakob in Ballingschap

Genesis 29-31

- 1.** In welke geest vervolgde Jakob zijn reis, na zijn rijke ervaring in Bethel? Genesis 29:1.
- 2.** Vertel kort de omstandigheden rond Jakobs kennismaking met het huis van Laban. Verzen 2-14.
- 3.** Welke overeenkomst gingen Laban en Jakob aan na een bezoek van een maand aan het huis van Laban? Verzen 15-19.
- 4.** Welk effect heeft ware liefde op het werk van de mens? Vers 20.
- 5.** Welke familiekaraktertrek liet Laban nu zien? Verzen 21-25.
- 6.** De liefde voor wat leidde hem tot dit bedrog? Verzen 27, 28. Zie 'Patriarchs and Prophets', pagina 189.
- 7.** Lees de tussenliggende verzen en antwoord: Wat is altijd het resultaat van polygamie geweest?
- 8.** Welk verzoek deed hij aan Laban nadat Jakob een gezin van elf zonen en één dochter had gekregen? Genesis 30:25, 26.
- 9.** Hoe beschouwde Laban dit verzoek? Welke erkenning en welk aanbod deed hij? Verzen 27, 28.
- 10.** Welke overeenkomst zijn ze uiteindelijk aangegaan? Verzen 29-34.

11. Toen, als gevolg van deze overeenkomst, Jakob “buitengewoon veel rijkdom verwierf”, wat was de houding van Laban en zijn zonen jegens hem? Genesis 31: 1, 2.

12. Wat zei God, tot Jakobs verbijstering, in een droom dat hij moest doen? Verzen 3, 11, 13.

13. Hoe dachten Rachel en Lea over de kwestie? Waarom? Verzen 7, 14-16.

14. Wat ging Jakob onmiddellijk doen? Verzen 17, 18.

15. Wat deed Laban toen hij hoorde van Jakobs vlucht? Verzen 22, 23.

16. Hoe openbaarde de Heere opnieuw aan Jakob dat “Hij getrouw is naar wat beloofd is”? Verzen 24, 29; Genesis 28: 15.

17. Welke lessen leert uit de ontmoeting van Laban en Jakob op de berg Gilead? Genesis 31: 25-55.

18. Wat leert u in deze les over de manieren en gewoonten van de “kinderen van het Oosten”?

OPMERKING Het was Jacobs eigen handelwijze die zijn ervaring met Haran noodzakelijk maakte. “Het kwaad dat wordt meegebracht, keert ook weer terug. Iedereen die vrij is geweest om zijn eigen wil te veroordelen of te ontmoedigen, zal in zijn eigen ervaring over hetzelfde pad gaan waar hij anderen heeft laten passeren; en zullen voelen wat anderen hebben geleden vanwege zijn gebrek aan sympathie en tederheid. Het is de liefde van God jegens ons die dit heeft bepaald. Hij zou ons ertoe brengen onze

eigen hardheid van hart te verafschuwen, en ons hart te openen om Jezus daarin te laten verblijven. En zo wordt uit het kwade het goede voortgebracht, en wat een vloek leek, wordt een zegen. Door de aanspraken van de armen, de lijdenden en de zondaars te negeren, bewijzen we dat we verraders van Christus zijn. Het is omdat mensen de Naam van Christus voor zichzelf aannemen, terwijl ze in hun leven Zijn karakter ontkennen, dat het christendom zo weinig macht in de wereld heeft. De Naam van de Heere wordt vanwege deze dingen gelasterd.” – ‘Thoughts from the Mount of Blessing’, pp. 180, 181.

Verder lezen

‘Patriarchs and Prophets’, p. 188-194

Verdere studie

1. Vergelijk de aankomst van Jakob in Padan-Aram met die van Abrahams dienaar ongeveer honderd jaar daarvoor.
2. Laat uit deze les zien dat Laban intellectueel in de God van Jakob geloofde. Zullen anderen weten of wij dienstknechten van God zijn? Hoe? Lees Psalm 1.
3. Welk bewijs hebben we in dit hoofdstuk en in de voorgaande hoofdstukken dat Abrahams verwanten aanbidders van valse goden waren?
4. Zijn Jakobs nakomelingen ooit weer in dat land geweest? Zo ja, wanneer en onder welke omstandigheden?

5. Zoek de volgende namen en plaatsen op: Haran, Paddan-Aram, Syrië, 'de rivier', Gilead, tamboerijn, harp, goden, Jegar-Sa-hadutha, Gaeled, Mizpah.

Les 5. De Nacht van de Worsteling

Genesis 32

1. Welke aanvullende verzekering had Jakob nu van Gods beschermende zorg? Genesis 32: 1.

2. Wat zei Jakob? Wat is de betekenis van Mahanaïm? Vers 2.

OPMERKING “Mahanaïm” betekent “twee heerscharen” of “twee kampen”. Jakob noemde de plaats “Mahanaïm,” omdat hij twee groepen hemelse engelen zag. Het is wanneer u door de diepste wateren gaat, omgeven door de grootste twijfel en verwarring, moeilijkheden en gevaar, dat de engelen van God zich rond de kinderen van Zijn zorg legeren. Als we ze dag na dag met het oog van het geloof konden zien zoals ze werkelijk zijn, zou geen enkele angst onze ziel verstoren. Zie Deuteronomium 32: 10; Psalm 32:8; 2 Kronieken 16: 9; 2 Koningen 6: 14-17; Psalm 34:7

3. Welke boodschap stuurde Jakob nu naar Esau? Naar welke plaats? Waarom? Verzen 3-5.

4. Welk antwoord kreeg hij? Vers 6.

5. Welke onmiddellijke uitwerking had dit op Jakob? Wat deed hij en wat zei hij? Verzen 7, 8.

6. Naar wie bracht dit nieuws hem? Wat was zijn gebed? En in welke geest? Verzen 9-12.

7. Welke geschenken stuurde hij voor zich uit naar Esau? Waarom? Verzen 13-16. Zie ook vers 20.

8. Welke vragen verwachtte hij dat Esau zou stellen? Hoe moest de voornaamste dienaar, en iedere andere dienaar, antwoorden? Verzen 17-19.

9. Welke verklaring moesten zij elk afleggen? Waarom volgde hij deze koers en nam hij deze speciale volgorde van opstelling aan? Vers 20.

10. Wat deed hij uiteindelijk met zijn vrouwen en kinderen, en iedereen die hij bezat? Verzen 21-23.

11. Waar bevond hij zich? Welke moeilijke ervaring moest hij nu meemaken? Vers 24.

12. Welke wonderbaarlijke gebeurtenis vond bij het aanbreken van de dag plaats? Vers 25.

13. Wat openbaarde dit aan Jakob, en welke houding nam hij nu aan? Wat was zijn grote wens? Vers 26.

14. Welke vraag stelde deze machtige worstelaar aan Jacob? Vers 27.

15. Wat voor een grote verandering werd er deze nacht effectief bereikt in Jakobs karakter? Vers 28.

16. Wat verlangde Jakob nu te weten? Wat was het resultaat van zijn strijd en verlangen? Vers 29.

OPMERKING Jakobs externe strijd was het resultaat van een machtiger worsteling binnenin. Het was een strijd tussen ons zelf en God. Toen de Engel de overwinning over de ziel behaalde,

werd Jakob gekruisigd; het was toen dat hij, in de kracht van zijn machtige Tegenstander, overwon; het was toen dat Jacob, de bedrieger, een nieuwe naam kon krijgen: Israël, Prins van God, macht over de mens. Die nacht was er een van duisternis en lijden geweest, maar de ochtend was er een van licht en heerlijkheid. Het grootste lijden gaat vooraf aan de grootste heerlijkheid. Nu kon Jakob het aangezicht van God zien, en toen hij “Pniël passeerde, kwam de zon op hem”. Op dezelfde manier zullen wij, als we de nacht van Jakobs benauwdheid doormaken, door lijden, voorbereid zijn om met verheerlijkte lichamen, met vreugde het aangezicht van God te aanschouwen; en “de Zon der Gerechtigheid zal opgaan met genezing onder Zijn vleugels.” Het lijden gaat aan de heerlijkheid vooraf. Zie Lucas 24:26; Daniël 11: 35; Handelingen 14: 22; Filippenzen 3:21; Romeinen 8:18; 2 Timotheüs 2:12.

17. Wist Jakob nu wie het was? Welk effect heeft deze kennis op hem gehad? Vers 30.

18. Wat kwam op en scheen op hem toen hij Pniël passeerde? Vers 31.

19. Hoe hielden de kinderen van Israël deze betekenisvolle visie in gedachten? Vers 32.

Verder lezen

‘Patriarchs and Prophets’, pages 195-203; ‘Mount of Blessing,’ pages 193, 194; ‘The Great Controversy,’ pages 613-634

Verdere studie

- 1.** Wat zal er van ons worden als Christus overwint? Wat is onze naam voordat Christus ons tot zich neemt? Wat daarna? Wat zullen wij na onze “Koninklijke geboorte”, bij God zijn? Zie Openbaring 20:6; Openbaring 22 :4, laatste zin.
- 2.** Hoe alleen kunnen we ten goede macht hebben over slechte mensen? Wanneer leven we pas echt? Wanneer leven we het meest volledig?
- 3.** Als een mens een prins wordt van God, wat gebeurt er dan met de prins van deze wereld?
- 4.** Maak een zorgvuldige vergelijking tussen Jakob in zijn tijd van moeite en last, en het overblijfsel van God in zijn tijd van moeite en last.
- 5.** Laat zien dat de Engel Christus was. Zie Hosea 12:4, 5.
- 6.** Van wie nog meer heeft de Heere de namen veranderd? Wiens namen moeten nog veranderd worden?
- 7.** Hoe worstelt God met ons, en wij met God? Waarom? en met welk resultaat?
- 8.** Welk effect moeten beproevingen en tegenslagen altijd hebben op de dienaar van God? Heeft het dit effect op mij?

Les 6. De Ontmoeting tussen Jakob en Ezau

Genesis 33; 35:1-15

- 1.** Wie was Jakob nu onbevreesd bereid te zien? Genesis 33:1.
- 2.** Welke regeling heeft hij echter met zijn gezin getroffen? Vers 2.
- 3.** Beschrijf de ontmoeting van deze nederige herder en de krijgs-
hoofd. Verzen 3, 4.
- 4.** Hoe ontmoette Jakobs familie Ezau? Verzen 5-7.
- 5.** Welke vraag stelde Ezau nu? Wat was het antwoord van Jakob?
Vers 8.
- 6.** Wilde Ezau het geschenk aannemen? Vers 9.
- 7.** Hoe kon Jakob het gezicht van God in Ezau's gezicht zien? Vers
10.
- 8.** Door welke woorden liet hij zien dat hij de hand van God her-
kende in al zijn omgang met hem? Vers 11.
- 9.** Welk voorstel deed Ezau nu? Vers 12.
- 10.** Accepteerde Jakob het? Verzen 33, 14.
- 11.** Welk ander voorstel van Ezau werd gracieus verworpen? Vers
15.

12. Waar ging Ezau nu heen? Naar welke plaats reisde Jakob? Verzen 16, 17.

13. Waar reisde Jakob vanuit Sukkot naar toe? Vers 18.

14. Welk voorbeeld van Abraham volgde hij hier? Welke naam gaf hij het altaar? Verzen 19, 20.

15. Na zijn ervaringen bij Sichem, wat voor instructie gaf de Heere aan Jakob? Genesis 35:1

16. Wat zei Jakob tegen zijn huishouden? Verzen 2, 3.

17. Wat waren hun vreemde goden? en wat hebben zij met hen gedaan? Waarom achtervolgde het volk de zonen van Jakob niet? Verzen 4, 5.

18. Hoe openbaarde Jakob hier zijn eerbied voor God? Hoe noemde hij het altaar? Verzen 6, 7.

19. Welke trieste gebeurtenis vond op deze plek plaats? Vers 8.

20. Welke zegen werd hier vernieuwd? Vergelijk dit met de eerdere zegen bij Pniël. Verzen 9-13.

21. Door welke ceremonie openbaarde Jakob hier zijn eerbied voor de Heere? Verzen 14, 15.

OPMERKING Het leven van Jakob is een levendige illustratie van de volslagen nutteloosheid van menselijke planning om de plannen van God te verwezenlijken. “De wijsheid van een mens is daarvoor simpelweg niet toereikend. Leg elk plan dat u heeft voor

God neer; met vasten, met de vernedering van de ziel voor de Heere Jezus, en vertrouw uw wegen toe aan de Heere, en de belofte is: “Hij zal uw paden leiden.”

“De Heere zal in dit laatste werk werken op een manier die sterk afwijkt van de gewone gang van zaken, en op een manier die tegen elke menselijke planning ingaat... God zal wegen en middelen gebruiken waardoor het te zien zal zijn dat Hij de lijnen in Zijn eigen handen neemt. Arbeiders zullen verrast zijn door de eenvoudige middelen die Hij zal gebruiken om Zijn werk van gerechtigheid tot stand te brengen en te vervolmaken.” Het is door gebed dat we de wil en de plannen van God kennen. Het was het gebed, en niet de planning, van Jakob dat het hart van Ezau deed veranderen. Manuscript Releases Vol. 2, p. 19.2.

Verder lezen

‘Patriarchen en profeten’, pages 205-208.

Verdere studie

- 1.** Schrijf een vergelijking van de levens van Jakob en Ezau.
- 2.** Wat duidt de houding van Jakob in deze ontmoeting met Ezau aan hoe hij dacht over zijn eerdere handelwijze met betrekking tot het eerstgeboorterecht?
- 3.** Let op de aanwijzingen van de berg Seir en Sukkoth vanaf deze ontmoetingsplaats.
- 4.** Wie was er in Shalem geweest voordat Jakob daar stopte? Tussen welke twee beroemde bergen lag het veld van Sichem?

5. Volg Jakobs reizen van Haran terug naar Bethel, en zoek de plaatsen op die u tegenkomt.
6. Hoe vaak lezen we dat Ezau een altaar voor de Heere oprichtte? Een hoe vaak van Jakob? Wat laat dit zien?

Les 7. Jozef Door Zijn Broers Gehaat

Genesis 37

I. OORZAKEN:

1. Introductie. (a) Jakobs woonplaats. Vers 1. (b) Jozefs leeftijd en beroep. Vers 2.
2. Jozef vertelde de slechte daden van zijn broers aan zijn vader. Vers 2.
3. Hij hield van zijn vader en van de kostbare jas. Verzen 3, 4.
4. Zijn dromen. (a) Van de schoven. Verzen 5-8. (b) Van de zon, de maan en de sterren. Verzen 9-11.

Opmerking: “Toen de jongen voor zijn broers stond, lichtte zijn mooie gelaat op door de geest van inspiratie. Ze konden hun bewondering niet onderdrukken; maar ze kozen er niet voor om hun slechte manieren op te geven, en ze haatten de zuiverheid die hun zonden bestrafte. Dezelfde geest die Kaïn dreef, ontvlamde in hun hart.” Patriarchs and Prophets, p. 210.3.

II. RESULTATEN

OPMERKING Stefanus zegt dat de “patriarchen, bewogen door afgunst, Jozef aan Egypte verkochten.” Handelingen 7:9. Afgunst betekent: (1) “Boosheid; kwade wil; rancune. (2) Verdriet, versterving, ontevredenheid, of ongemak bij het zien van andermans uitmuntendheid of goedheid of voorspoed; een treuren over de

voorspoed of het welzijn van een ander.” Wie kan standhouden tegenover afgunst? Spreuken 27:4.

Het begin van de geschiedenis van de kinderen van Israël werd gekenmerkt door jaloerse haat tegen hun jongere broer, net als het einde van hun geschiedenis werd gekenmerkt door de meest intense haat, zelfs tot de dood, tegen hun oudere broer. Jozef was de tedere en meest geliefde zoon van zijn vader, door wie hij wenste te communiceren met zijn kinderen; maar zijn broers verkochten hem voor twintig zilverstukken: Jezus was de eniggeboren Zoon van God, door Wie Hij Zijn hart van oneindige liefde uitstortte op Zijn gevallen zonen van de aarde; maar zij verkochten Hem voor dertig zilverstukken.

1. Samenzwering om hem te vermoorden. Verzen 18-20.
2. Rubens smeekbede. Verzen 21-24.
3. Het interval. (a) Brood eten. (b) De Ismaëlieten die voorbij passeren. Vers 25.
4. Suggestie van Juda. Verzen 26-28.
5. Rubens terreur. Verzen 29, 30.
6. Het verhullen van hun schuld. Verzen 31, 32.
7. Vaders verdriet. Verzen 33-35.
8. Jozef verkocht aan Egypte. Vers 36.

Verder lezen

‘Patriarchs and Prophets’, p. 208-212.

Verdere studie

- 1.** Let op de neerwaartse stappen van de kant van Jozefs broeders: (a) afgunst, (b) haat, (c) moordplan, (d) bedrog, (e) een angstaanjagende verwachting van toorn die zij over zich zouden ontvangen.
- 2.** Laat uit dit hoofdstuk zien dat Jakob de dromen van Jozef begreep en geloofde.
- 3.** Welke fouten worden in dit hoofdstuk vermeld? (a) Van Jakob? (b) Van Jozef? (c) Van Jozefs broers?
- 4.** Wie erfde Izaaks aardse bezittingen, en wie erfde het blijvende bezit? Hoofdstuk 35. Wat was het einde van het eerstgeboorterecht waar Jakob naar verlangde? En Ezau? Welk geboorterecht heeft ieder ontvangen? Zie ‘Patriarchs and Prophets’, p. 173.
- 5.** Laat uit dit hoofdstuk zien dat Jakob een pelgrim was net als zijn vaderen. Hoe oud was hij bij zijn overlijden?
- 6.** Zoek de geschiedenis van de put van Jakob op. Wat betekende Jozefs mantel?

- 7.** Wie was de voornaamste aanstichter van de misdaad tegen Jozef? Genesis 42:24; 43:23; 44:36. Zie 'Patriarchen en profeten,' pagina 226.
- 8.** Wat is het onvermijdelijke resultaat van partijdigheid in het gezin of op school?
- 9.** Merk op dat het goddelijke plan met betrekking tot de kinderen van Israël in dit hoofdstuk wordt ontwikkeld. Zie hoofdstuk 15:13.

Les 8. Jozef in de Gevangenis

Genesis 39 en 40

- 1.** Wat deden de Ismaëlieten met Jozef? Genesis 39:1.
- 2.** Welke bekende en bijzondere gast had Jozef in dit huis? Welke invloed had dit op zijn werk? Wat was zijn functie? Verzen 2-4.
- 3.** Welk onderscheidingsvermogen legde zijn Egyptische meester aan de dag? Wat deed hij voor Jozef? En wat deed de Heere vanaf dat moment voor Potifar? Vers 5.
- 4.** Hoe ver reikte dit vertrouwen in Jozef? Welke uitstraling had Jozef? Vers 6.

OPMERKING “Jozef was aantrekkelijk, sympathiek, bevoorrecht; maar hij verheerlijkte zichzelf niet. In de geschiedenis van het Oude Testament is er geen leven dat algemener bewonderd wordt om zijn openhartige, nederige eenvoud en de geurige schoonheid van zijn zuiverheid; en bovendien, in zijn ontwikkeling, “sterk in een kracht die niet van hemzelf is”. Het was zijn rechtschapen en heilige leven dat hem macht gaf bij God. Maar elke jonge man en vrouw kan, door zijn voorbeeld te volgen, op hem lijken. “Hij [de mens] kan verlicht worden door wetenschap, veredeld worden door deugdzaamheid, en vooruitgang boeken in geestelijke en morele waardigheid, totdat hij een perfectie van intelligentie en een zuiver karakter bereikt die maar weinig lager is dan de perfectie en zuiverheid van de engelen.”

“Met het licht van de waarheid schijnend op de geesten van de mensen en de liefde van God uitgestort in hun harten, kunnen we ons niet voorstellen wat ze kunnen worden, noch welk groots werk ze kunnen doen...”

5. Hoe zag hij eruit in de tegenwoordigheid van Hem die naar het hart kijkt? Verzen 7-18.

6. Wat gebeurde er met hem, ondanks het feit dat Jozef in de tegenwoordigheid van God leefde (vers 9)? verzen 19, 20.

7. Welke speciale Vriend had Jozef echter bij zich in de gevangenis? Vers 21.

8. Welke uitwerking had dit op de bewaker van de gevangenis? Hoe ver ging zijn vertrouwen in Jozef? Verzen 22, 23.

OPMERKING Wat de Heere vandaag de dag nodig heeft, zijn jonge mannen zoals Jozef en Mozes in Egypte, Daniël en zijn vrienden in Babylon, Johannes de Doper in Judea, en Paulus in de geciviliseerde en heidense delen van de wereld. Om dit te kunnen zijn, moeten ze, net als Jozef, God bij zich hebben in de gevangenis; volharden, net als Mozes, alsof ze Hem zien die onzichtbaar is; en net als Daniël en zijn vrienden, niet van hun plicht afwijken, ook al worden ze in de leeuwenkuil of in de vurige oven geworpen; zij staan, net als Johannes de Doper, voor koningen en berispen ze; en net als Paulus, doorstaan zij onverschrokken de lange reeks van beproevingen en vervolging, terwijl zij het als een vreugde beschouwen dat zij waardig worden geacht om ter wille van Christus te lijden.

9. Welke twee opmerkelijke personen werden na deze dingen in deze gevangenis gestopt? Genesis 40:1-3.
10. Wie had de leiding over hen? Vers 4.
11. Welke ervaring hadden ze beide diezelfde nacht? Vers 5.
12. Welke uitwerking had het op hen? Wie heeft het opgemerkt? Welke vraag stelde hij hen? Verzen 6, 7.
13. Wat antwoordden ze? En welk verzoek deed Jozef? Vers 8.
14. Vertel de droom van de schenker. Verzen 9-11.
15. Welke interpretatie gaf Jozef hem? versus 12, 13.
16. Welk verzoek deed Jozef aan hem? Welke rechtvaardige reden gaf hij voor dit verzoek? Verzen 14, 15.
17. Vertel de droom van de bakker. Verzen 16, 17.
18. Wat was de interpretatie ervan? Verzen 18, 19.
19. Hoe werden deze dromen, met hun interpretatie, vervuld? Verzen 20-22.
20. Welke ondankbaarheid toonde de schenker? Vers 23.

Verder lezen

‘Patriarchs and Prophets,’ pages 213-219.

Verdere studie

- 1.** Maak een samenvatting van deze les.
- 2.** In welke zin was Jozef een slaaf? In welke zin waren zijn broeders slaven? Wat is de enige echte vrijheid?
- 3.** Overdenk het leven van Potifar en Farao.
- 4.** Beschrijf de gevangenis waarin Jozef gevangen zat. Zie Psalm 105:18-20.
- 5.** Welke werkrelatie bestond er tussen Potifar en de bewaarder van de gevangenis?
- 6.** De interpretatie van de dromen van de schenker en de bakker werd binnen drie dagen vervuld. Hoe zat het met de interpretatie van Jozefs eigen dromen?
- 7.** Traceer de verschillende stappen in Jozefs vernedering. Zo'n ervaring is een voorbereiding op dienstbaarheid.
- 8.** Wat heeft Jozef behouden? Wat zal ons behouden? Psalm 121.

Les 9. Jozef Verhoogd

Genesis 41

I. FARAO'S DROMEN:

1. De zeven koeien. Verzen 1-4.
2. De zeven aren. Verzen 5-7.

II. DE INTERPRETATIE GEZOCHT:

1. Het falen van de magiërs en de wijze mannen van Egypte. Verzen 8, 24. Zie Lucas 10: 21.
2. Het verhaal van de hoofdschenker. Verzen 9-13.
3. Jozef voor de Farao geroepen. Vers 14.
4. Farao's droom. Vers 15.
5. Jozefs nederige antwoord en bemoedigende zekerheid. Vers 16.
6. De droom herhaalt zich. Verzen 17 -24.

III. DE GEGEVEN INTERPRETATIE:

1. De openbaring was aan Farao. Verzen 25, 28.
2. De vette koeien en de volle aren. Verzen 26, 29.

3. De magere koeien en de lege aren. Verzen 27, 30, 31.

4. Betekenis van dubbele droom. Vers 32.

IV. HET ADVIES VAN JOZEF:

Verzen 33-36.

V. HET VONNIS VAN FARAO:

1. Wat betreft Jozefs wijsheid en karakter. Verzen 37-39.

2. Wat betreft Jozefs uitvoerende vermogen. Verzen 40, 41

VI. JOZEF WORDT HEERSER OP DERTIGJARIGE LEEFTIJD:

Verzen 42-46

VII DE JAREN VAN OVERVLOED:

1. Voedsel verzamelen. Verzen 4

2. De namen van Jozefs vrouw en kinderen en hun betekenis.
Verzen 50-52.

VIII. DE UITZONDELIJKE EN ERNSTIGE HONGERSNOOD:

Verzen 53-57.

OPMERKING Jozef had de les geleerd van onderwerping aan de wil van God, zodat hij geen pogingen deed om plannen te maken of iets te bedenken om zichzelf uit de moeilijkheden te bevrijden; maar hij liet zijn zaak over aan de hogere rechtbank. Hij leek de ladder af te dalen, echter, toen het leek alsof hij de laatste stap in die richting had gezet, had hij het hoogste punt bereikt, zelfs van

aardse roem. Hij volgde de wet van ware grootheid - namelijk die van dienstbaarheid, welke de wet van ware goedheid is. Slavernij in de kerker werd gevolgd door dienstbaarheid op de troon. Zie Mattheüs 20:26, 27; 1 Petrus 5:6-10; 2 Korintiërs 12:9; 1 Samuël 2:30; Lukas 18:14

Verder lezen

‘Patriarchen en profeten’, p. 213-223.

Verdere studie

- 1.** Zie hoe Jozef zichzelf in God verborg (vers 16) en Farao eerde (vers 25).
- 2.** Merk op dat zowel Potifar, de bewaker van de gevangenis, de schenker en Farao, allemaal, de hand van God met Jozef herkennen. Dit laat zien dat bekwaamheid wordt erkend en dat we in het algemeen worden gewaardeerd voor alles wat we waard zijn.
- 3.** Traceer de verschillende stappen waarmee Josef het ministerschap bereikte.
- 4.** Als de Heere een mens een visioen of een droom geeft, krijgt hij het gevoel dat deze vol betekenis is.
- 5.** Hoe lang verbleef Jozef in Egypte voordat hij gouverneur werd? Let op de betekenis van de naam die Farao aan Jozef gaf. Genesis 41:45.
- 6.** Wie was deze Farao?

Les 10. Jozefs Broers Bezoeken Egypte

Genesis 42 en 43

I. EERSTE BEZOEK:

1. De redenen. Genesis 42:1-5.

2. Hun ontvangst in Egypte. (a) Buig voor Jozef. Vers 6. (b) Bekend bij Jozef, maar ken hem niet. Verzen 7, 8. (c) Jozefs beschuldiging en hun verdediging. Verzen 9-14. (d) Gevangenisstraf. Verzen 15-17. (e) Het uiteindelijke voorstel van Josef werd aanvaard. Verzen 18-20.

3. Hun gewetenswroeging. (a) Bekentenis. Vers 21. (b) De verklaring van Ruben. Vers 22. (c) Jozef beïnvloed. Verzen 23, 24. (d) Simeon gebonden. Vers 24.

4. Hun vertrek naar huis. (a) Hoe. Verzen 25, 26. (b) Bang gemaakt. Verzen 27, 28.

5. Hun rapport aan Israël. Verzen 29-34.

6. Israël in moeilijkheden. Verzen 35, 36.

Opmerking: “Jacob zei: “Al deze dingen zijn tegen mij.” Het was een grote vergissing. Jozef was levend – de gouverneur van Egypte – gezonden om hun leven te redden, en het verblijf te zijn van Jakobs laatste jaren. Simeon leefde ook – de gezegende schakel die zijn broers overhaalde en hen ertoe dwong om terug te keren naar de tegenwoordigheid van de merkwaardige Egyptische gouverneur. Benjamin zou veilig terugkeren. Alle dingen

werkten samen, in plaats van tegen hem te zijn, juist ten goede voor hem; en als hij maar op God zou vertrouwen, zou hij leven om het ook zo te zien. Alle dingen zijn van u, als u van Christus bent. Alle dingen dienen u. Zelfs de dingen die het meest ingewikkeld en moeilijk lijken, zijn in werkelijkheid bedoeld voor uw eigen belang... Laten we daarom er een gewoonte van maken om de dingen van de zonnige kant te bekijken. Als u maar een paar wolken aan uw hemel ziet, zeg dan niet dat alles bewolkt is; en als de hele hemel bedekt is, op een klein streepje blauw na, maak daar dan veel van; en overdrijf in geen geval de duisternis.” — ‘Israel, a Prince with God: The Story of Jacob’, F.B. Meyer.

7. Het voorstel van Ruben werd afgewezen. Verzen 37, 38.

II. TWEEDE BEZOEK:

1. De reden. Genesis 43: 1, 2.

2. De oorzaak van de vertraging is weggenomen. (a) Juda's voorstel. Verzen 3-5. (b) Israëls klacht. Vers 6. Noot I. (c) Het antwoord. Vers 7. (d) Juda's ontroerende oproep en zekerheid. Verzen 8-10. (e) Israël stuurt geschenken en geeft alles in de handen van God. Verzen 11-14 (f) Het vertrek. Vers-15.

3. Hun ontvangst in Egypte. (a) Jozefs bevel aan de rentmeester. Verzen 16, 17. (b) Hun nood. Vers 18. (c) Hun toespraak tot de rentmeester. Verzen 19-22. (d) Het antwoord van de rentmeester, en Simeon werd naar buiten en naar hen toegebracht. Vers 23. (e) Voorbereiding op de ontmoeting met de gouverneur. Verzen 24, 25. (f) Ontmoeting met Jozef. Verzen 26-29. (g) Jozefs diepe verlangens. Verzen 30, 31. (h) Het feest. Verzen 32-34.

Opmerking: Volgens de wetten van de kaste was het de Egyptenaren verboden om met mensen van een ander volk te eten. De zonen van Jakob hadden daarom een eigen tafel, terwijl de gouverneur, vanwege zijn hoge rang, alleen at, en de Egyptenaren hadden ook aparte tafels.” — Patriarchs and Prophets, p. 228.

Verder lezen

‘Patriarchs and Prophets’, pages 224-229

Verdere studie

1. Draag de les uit het overzicht voor..
2. Wat leert u in dit hoofdstuk over Egyptische zeden en gebruiken?
3. Let op de wijsheid, de betekenis en de liefde die elke daad van Jozef in deze les kenmerkte, en het effect ervan.
4. Hoeveel gaf Jakob op door Benjamin op te geven? Waarom mocht hij tot het uiterste op de proef worden gesteld met betrekking tot zijn geliefde Rachel, Jozef en Benjamin?
5. Merk op hoe Jozef het geweten van zijn broeders probeerde wakker te schudden.
6. Maak een lijst van de lessen die u uit tegenslagen kunt leren. Wat doet u als u in de problemen zit, van welke aard dan ook? Zie 'Patriarchen en profeten', pagina 225.

7. Welke eigenschappen van Jozefs karakter worden in deze les onthuld? Bij Juda? Bij Ruben? Bij Jacob?

Les 11. Jozef Openbaart Zich aan Zijn Broers

Genesis 44 en 54

- 1.** Welke instructie gaf Jozef nu aan zijn rentmeester? Verzen 1, 2.
- 2.** Nadat zijn broeders waren weggestuurd, welke beschuldigende boodschap werd naar hen gezonden? Verzen 3-6.
- 3.** Hoe probeerden zij te laten zien dat zij eerlijke en oprechte mensen waren? Verzen 7-9.
- 4.** In hoeverre accepteerde de rentmeester hun uiteindelijke voorstel? Vers 10.
- 5.** Wat deden ze meteen? Wat waren de resultaten? Verzen 11-13.
- 6.** In overeenstemming met wat eerder was gebeurd, wat scheen Jozef zogenaamd te weten, en hoe wist hij dat? Verzen 14, 15.

OPMERKING “Deze beker werd verondersteld het vermogen te bezitten om alle giftige stoffen die erin werden geplaatst op te sporen. In die tijd werden dit soort bekens zeer gewaardeerd als bescherming tegen moord door vergiftiging... “Wat voor daad hebt u gedaan?” zei hij; “Weet u niet dat een man zoals ik zeker kan waarzeggen?” Jozef was van plan om van hen de erkenning van hun zonde te krijgen. Hij had nooit aanspraak gemaakt op de kracht van waarzeggerij, maar was bereid hen te laten geloven dat hij de geheimen van hun levens kon lezen.”

7. Wat zei Juda? en wat was het antwoord van Jozef? Verzen 16, 17.

8. Welke aangrijpende toespraak hield Juda nu? Verzen 18-34.

9. Welk effect had dit op Jozef? Gen. 45: 1, 2.

10. Wat zei hij eerst tegen hen? Hoe vonden ze dit? Welk verzoek heeft hij gedaan? Verzen 3, 4.

11. Door welke opmerkelijke verklaring onthulde hij nu zijn onbegrensde geloof in de God van Jacob Verzen 5-3.

OPMERKING Het is waarschijnlijk dat de bekendheid van Jozef over de hele wereld was verspreid als een uitlegger van dromen en een beschermer van het leven, vanwege zijn verbinding met de ware en levende God. Let op de indruk die in de ziel komt wanneer iemand herkent dat zijn leven in overeenstemming is met het goddelijke Plan. De openbaring van God aan Jozef in die twee dromen uit zijn kindertijd lijkt richting te hebben gegeven aan zijn hele innerlijke en uiterlijke leven. In deze verzen zien we het groothartige medeleven van Jozef dat in levendig contrast staat met de koelbloedige afgunst die ooit in de harten van zijn broeders was gehuisvest. Hij was een hoog ideaal van het christelijke leven; en zijn hoge missie werd erkend, niet alleen door hemzelf, maar ook door Farao en zijn onderdanen, evenals door Israël en zijn zonen. Zie Genesis 45:7; 41:45; 47:25; 45:27, 28; 50:18-20.

12. Welke glorieuze boodschap stuurde hij naar zijn vader? Verzen 9-13.

13. Hoe toonde hij verder zijn liefde voor zijn broeders? Verzen 14, 15.

14. Welke uitwerking had dit nieuws over de broers van Jozef op Farao en zijn huis? Vers 16. Zie ook vers 2.

15. Welke boodschap stuurde Farao via Jozef naar zijn broers? Verzen 17-20.

16. Wat deed Jozef nu voor hen allemaal? Voor de tien? Voor Benjamin? Voor Israël? Met welk laatste bevel stuurde hij ze weg? Verzen 21-24.

17. Welk effect had het op hem toen ze thuiskwamen en Jakob dit prachtige verhaal vertelde? Verzen 25, 26.

18. Wat is er van zijn ongeloof en neerslachtigheid geworden? Wat zei hij toen hij de wagens zag? Verzen 27, 28.

19. Welke vernederende bekentenis werd nu noodzakelijk van de kant van de tien broers van Jozef?

OPMERKING “Er restte de tien broers nog een andere vernedering. Ze bekenden nu aan hun vader het bedrog en de wreedheid die zovele jaren zijn leven en dat van hen hadden verbitterd. Jakob had hen niet verdacht van zo'n laaghartige daad, maar hij zag dat alles ten goede was gekeerd, en hij vergaf en zegende zijn dwa-lende kinderen”. Hij herinnerde zich ongetwijfeld zijn eigen le-vensloop, die hemzelf en zijn dierbaren zoveel verdriet en moei-lijkheden had bezorgd. “Jakob had gezondigd en had diep geleden... Steeds weer zag hij bij zijn zonen de zonden herhaald worden waaraan hijzelf schuldig was geweest. Maar hoe bitter de

tucht ook was geweest, het had zijn werk volbracht. De kastijding, hoewel smartelijk, had de vredelievende vruchten van gerechtigheid opgeleverd.” – Patriarchs and Prophets, p 232, 237, 238.

Verder lezen

‘Patriarchs and Prophets’, pages 229-232.

Verdere studie

1. Maak zelf een overzicht van deze les en draag deze voor.
2. Let op de zorg waarmee de rentmeester van Jozef de instructies die hij kreeg gehoorzaamde.
3. Laat uit dit hoofdstuk en de voorgaande hoofdstukken zien dat God grote eerbied had voor zowel Jozef als zijn broers.
4. Wat leer je uit deze les over Jozefs invloed?
  - a) Onder zijn broeders?
  - b) Onder het volk van Egypte?
  - c) Onder de naties van de wereld?
5. Waar woonden Jacob en zijn gezin tijdens de eerste twee jaar van deze universele hongersnood?
6. Het leven bestaat, net als bij Jacob en zijn kinderen, uit een reeks van verrassingen, ogenschijnlijk goed of slecht.
7. Welke karaktereigenschappen van Juda worden onthuld in deze les?

8. Maak een lijst van de punten waarop het leven van Jozef dat van Christus vertegenwoordigt.

9. Het leven van Jozef is een illustratie van de verheven en glorieuze waarheid, dat wanneer Satan het meest succesvol het licht verborgen lijkt te hebben dat brandt in de ziel die trouw is aan haar God, dan barst de vlam tevoorschijn en wordt het licht opgeheven, om zowel dichtbij als veraf gezien te worden, zelfs als het noodzakelijk wordt voor elk volk op aarde om getroffen te worden door hongersnood.

Les 12. Israël in Egypte

Genesis 46:1-7, 26-34; 47:1-12, 27-31; 48:1-22

I. DE REIS:

1. In Berseba. (a) Het brengen van offers. Vers 1. (b) Jakobs visioen. Verzen 2-4.
2. Van Berseba tot Egypte. Verzen 5-7. Aantal zielen. Verzen 26, 27.

II. SCHIKKING:

1. In Gosen. Vers 28.
2. Ontmoeting met Jozef. Verzen 29, 30.
3. Jozefs instructie aan zijn vader en broers. Waarom? Verzen 31-34.
4. Ontmoeting met Farao. (a) Van Jozefs broers. Genesis 47:1-6. (b) Van Israël. Verzen 7-10. Zie opmerking.

OPMERKING Genesis 47:7-10 openbaart de superioriteit van de herder-patriarch boven de Egyptische koning; want “het is ontegenzeggelijk zo dat wat minder is, gezegend wordt door wat meer is”. De enige ware grootheid is goedheid.

5. Wonen (a) In Gosen, of het land van Rameses. Vers 11. (b) In voorspoed. Verzen 12, 27.

III. JACOBS LAATSTE ZIEKTE:

1. Jacobs leeftijd. Vers 28.

2. Jozefs eerste bezoek. Zijn eed. Verzen 29-31.

3. Jozefs tweede bezoek.

a) Manasse en Efraïm. Genesis 48:1

b) Jacob informeerde. Vers 2.

c) Jakob herinnert zich de belofte. Verzen 3, 4.

d) Jozefs dubbele portie. Verzen 5, 6.

e) Jakob verwijst naar de dood van Rachel. Vers 7.

f) Jakob zegent Efraïm en Manasse. (1) Inleiding. Verzen 8-11. (2) De presentatie. Verzen 12-14. (3) Op wiens naam? Verzen 15, 16. (4) De bewering. Verzen 17-19. (5) Efraïm werd eerste. Verzen 19, 20. (6) Goddelijke zekerheid van geloof. Vers 21. (7) Jozefs speciale deel. Vers 22.

Verder lezen

‘Patriarchs and Prophets’, p. 232-235.

Verdere studie

1. Laat zien dat Abraham en zijn nageslacht 215 jaar in Kanaän verbleven, en 215 jaar in Egypte. Zie Exodus 12:40, 41.

2. Hoe illustreerden de levens van Abraham, Izaäk, Jakob, Jozef en de kinderen van Israël de waarheid van de uitdrukking: “De noodzaak van de mens is de mogelijkheid van God”?

3. (a) Hoe weet u wie de God van Abraham, Isaak en Jakob was? Is hij uw God? (b) Zal Hij met ons omgaan en voor ons doen zoals Hij met hen omging en deed? (c) De levens van welke vooraanstaande personen in het boek Genesis waren typen van Christus? In welke opzicht?

4. Hoeveel van het land Kanaän namen Abraham, Izaäk, Jakob, of Jozef en zijn broeders als hun eigendom in bezit? Wat erven we bij de eerste geboorte? Wat bij de tweede? Wat via de tweede? Zie ook Genesis 47:9; Handelingen 7:5; Genesis 49:29; Genesis 50:25.

5. Zoek de volgende steden op: Gosen, Rameses, Zoan.

6. Jozef kocht het vee, de landen en de Egyptenaren zelf, met graan, voor Farao, en redde zo hun leven. Genesis 47:17, 19. Wie heeft ons en alles wat we bezitten gekocht? Met wat? Johannes 6:51; Galaten 2:20; Titus 2:14.

7. Trek een parallel tussen het leven van Jozef en het leven van Christus.

8. Hoe illustreert dit hoofdstuk dat we in voorspoed, tegenslag vergeten? Jesaja 65:17; Openbaring 21:4.

9. Welke lastdieren werden er gebruikt in Egypte, in Kanaän, in Mesopotamië, in de tijd van Abraham, Isaak en Jacob? Welke andere dieren worden genoemd in verband met hun levens?

Les 13. De Profetie en Dood van Israël

Genesis 49

- 1.** Met welk doel riep Jakob nu zijn zonen bijeen? Genesis 49: 1, 2.
- 2.** Wat zei hij dat Ruben zou moeten zijn? Vers 3. Waarom zou hij deze positie niet kunnen bekleden? Vers 4.
- 3.** Welke hechte band bestond er tussen Simeon en Levi? Met welke vloek heeft de leugen hen berispt en hun stam? Wat zou hun toekomst zijn? Verzen 5-7.
- 4.** Wat moest Juda's positie onder zijn broeders zijn? Door welk passend symbool werd zijn stam vertegenwoordigd? Hoe werd hij de centrale figuur? Verzen 8-12. Wie was Silo? Zie Openbaring 5:5; Hebreeën 7:14
- 5.** Wat was de profetie over Zebulon? Vers 13.
- 6.** Wat zei Jakob over de toekomst van Issaschar? Verzen 14,15.
- 7.** Wat zei hij dat Dan zou moeten zijn? Waaruit bestond Dan's succes? Verzen 16-18.
- 8.** Waaruit blijkt de volharding van Gad? Vers 19.
- 9.** Hoe zou Aser tot bloei komen? Vers 20.
- 10.** Wat was het karakter van de stam waarvan Naftali de vader was? Vers 21.

11. Met welke passende beelden en verheven uitdrukkingen voorzegde Jakob de voorspoed van Jozef, zijn kracht, zijn hulp en zijn zegeningen? Verzen 22-26.

12. Met welk symbool stelde hij de toekomst van Benjamin voor? Vers 27.

13. Wat was het dat Jakobs profetische oog zo duidelijk had gezien en zo levendig had beschreven? In harmonie met wat was zijn zegen? Vers 23.

14. Hoe toonde Jakob nu zijn geest van “pelgrim en vreemdeling”? Verzen 29-32.

15. Nu zijn laatste geïnspireerde levensopdracht is volbracht, wat was de slotscène? Vers 33.

16. Lees aandachtig het vijftigste hoofdstuk van Genesis.

OPMERKING

Bestudeer zorgvuldig de vervulling van deze laatste profetie van Jakob in de toekomstige geschiedenis van de verschillende stammen. Meyer zegt: “Ruben, hoewel de eerstgeborene, blonk nooit uit; geen rechter, profeet, of heerser, kwam voort uit zijn stam. Simeon ging bijna op in de nomadenstammen van Zuid-Palestina. De steden waar de zonen van Levi woonden, lagen verspreid over alle stammen. Overblijfselen van terrasvormige wijngaarden getuigen nog steeds hoe goed de heuvelachtige provincie die aan Juda was toegewezen geschikt was voor de wijncultuur. Zebulon omsloot het Meer van Galilea en strekte zich uit naar de kust van de blauwe Middellandse Zee. Esdraelon, het slagveld van Palestina, waar Assyrië uit het noorden en Egypte uit het zuiden

elkaar vaak ontmoetten in een dodelijke vete, lag binnen de grenzen van Issachar. Dan was zo klein als een adder, maar net als hij kon hij gevaarlijke wonden toebrengen aan elke indringer die er langs moest trekken naar het hart van het land. Dan was zo klein als een adder, maar kon, net als hij, gevaarlijke wonden toebrengen aan elke indringer die erlangs moest naar het hart van het land. Gad, zwaar onder druk gezet door grensoorlog. Aser, bekend om zijn vruchtbaarheid. Naftali, beroemd om zijn welsprekendheid. Benjamin, wreed als een wolf. Al deze rechtvaardigden de profetie van hun stervende voorvader, terwijl de machtige stammen van Efraïm en Manasse, voortgekomen uit de zonen van Jozef, ten volle zegeningen van de hemel boven; zegeningen van de diepte die eronder ligt; zegeningen van de borst en van de schoot; zegeningen tot aan de uiterste grenzen van de eeuwige heuvels' erfden.” — ‘Israel, a Prince with God: The Story of Jacob’, F.B. Meyer.

“Jakob was altijd een man van diepe en vurige genegenheid geweest; zijn liefde voor zijn zonen was sterk en teder, en zijn getuigenis op zijn sterfbed aan hen was geen uiting van partijdigheid of wrok. Hij had hen allemaal vergeven en hield van hen tot het laatst. Zijn vaderlijke tederheid zou alleen tot uitdrukking zijn gekomen in woorden van bemoediging en hoop; maar de kracht van God rustte op hem en onder de invloed van Inspiratie werd hij gedwongen om de waarheid te verkondigen, hoe pijnlijk ook.” — *Patriarchs and Prophets*, p. 237.

Verder lezen

‘Patriarchs and Prophets’, p. 235-240.

Verdere studie

1. Maak een overzicht van dit hoofdstuk.
2. Lees Deuteronomium 33 en vergelijk dit met dit hoofdstuk.
3. Zoek het karakter op van de verschillende symbolen in Jakobs profetie vlak voor hij stierf en let bij ieder symbool op hun toepasselijkheid.
4. Merk bij de studie van de profetie over Juda op wat het enige koningschap van waarde is in de ogen van God, en wat de enige wet is. Merk ook op dat aan het einde van de regering van Salomo, zijn koninkrijk was verdeeld in Israël, of Efraïm, en Juda, maar dat Efraïm ten tijde van Christus werd opgenomen in Juda, en aldus week de scepter niet van Juda tot Silo kwam. Zie Hosea 4:17; Psalm 78:67-69.
5. Waarom worden de fouten en dwaasheden van bijbelfiguren opgetekend, evenals hun deugden en overwinningen? Heeft dit feit u geholpen? Waarmee?
6. Merk op hoe de profetische geest bewaard bleef tijdens de geschiedenis van Gods volk tot op dit punt in de levens van Henoeh, Noach, Abraham, Isaak, Jakob en Jozef. De studie van deze vroege geschiedenis en profetie stond voorop in de scholen van de profeten en in het leven van de profeten zelf. Adam en Eva zagen voortdurend het zaad van de vrouw; Abel keek naar het Lam Gods dat geslacht was vanaf de grondlegging van de wereld; Henoeh zag de Heere komen met tienduizend van Zijn heiligen; Noach was verheugd over de heerlijkheid van de regenboog rond de troon; Abraham zag de Vader en de Zoon in de voltooiing van

het grote middelaarsplan en de bekrachtiging van het eeuwige verbond; Izaäk was getuige van de resultaten van dat plan en dat bekrachtigde verbond: “Vrede op aarde, goedertierenheid jegens de mensen”; Jakob zag de bediening van engelen, Christus de Weg, God over allen; Jozef had uitzicht op de uiteindelijke kroning — Christus tronend in heerlijkheid.

Les 14. Overzicht (Extra)

- 1.** Noem van elke dag van de scheppingsweek de dingen die gemaakt zijn.
- 2.** Welke twee instellingen zijn vanuit Eden tot ons gekomen? Waren ze ingesteld als typen? Door welke handelingen werd de sabbat gemaakt?
- 3.** In welke opzichten verschilde de mens van de dieren in Gods schepping? Genesis 1:26, 27; 2:7, 19.
- 4.** Volg de opeenvolgende stappen in de verleiding en de val.
- 5.** Hoe, wanneer, waarom en hoe vaak was de aarde vervloekt tijdens het patriarchale tijdperk?
- 6.** Traceer zorgvuldig de oorzaken van de zondvloed en benoem de gevolgen ervan.
- 7.** Waarom werd de toren van Babel gebouwd? Wanneer en waar? Waarom, hoe en met welk resultaat werd het vernietigd? Is dit vóór of tegen het werk van de Heere m.b.t. het verspreiden van de volken? Geef een reden voor uw antwoord.
- 8.** Geef een aantal Bijbelse redenen waarom Abraham, Isaak en Jakob geroepen werden om pelgrims en vreemdelingen te zijn in een vreemd land.
- 9.** In welke bijzondere zin waren zij de geroepenen van de Heere?

- 10.** Door welke kenmerken, manieren en levenswijzen onderscheidten zij zich van de rest van de wereld?
- 11.** Hoe vaak en onder welke omstandigheden verscheen de Heere aan Abraham? En aan Isaak? En aan Jakob?
- 12.** In welke plaatsen verbleef Abraham? En Isaak? En Jakob?
- 13.** Op welke plaatsen richtten zij altaren op om God te aanbidden?
- 14.** Welke speciale belofte werd aan hen allen gedaan en bevestigd? Hoe, wanneer, onder welke omstandigheden en hoe vaak?
- 15.** Wat was het patriarchale tijdperk? Beschrijf de patriarchale regering. Waarom werd het geslachtsregister van dit tijdperk zo zorgvuldig bijgehouden?
- 16.** Traceer de genealogie van de wereld tot aan de dood van Jozef.
- 17.** Maak een lijst van de profeten en hun profetieën, geef uitleg en laat zien op Wie ze allemaal betrekking hebben.
- 18.** Op hoeveel manieren communiceerde de Heere met hen? Op hoeveel manieren spreekt Hij tot ons?
- 19.** Op welke verschillende manieren wordt het verlossingsplan in het boek Genesis geopenbaard?
- 20.** Onder welk verbond leefden de patriarchen? Geef bewijs.

- 21.** Van hoeveel van de aartsvaders hebben we een verslag van hun “laatste einde”? Wat laat de beknoptheid en eenvoud van dat verslag zien?
- 22.** Maak een lijst van de voordelen die je hebt ontvangen bij de studie van het boek Genesis, en leg ze vast in je gedachten.
- 23.** Wat zijn de voornaamste gebeurtenissen die in dit boek staan opgetekend?
- 24.** Maak een overzicht van het boek Genesis. Geef de titels van de lessen in hun volgorde van de zesentwintig lessen van de afgelopen twee kwartalen (delen 1 en 2) en vermeld het Schrift-gedeelte dat in iedere les voorkomt.

Eigen notities:

WWW.KRACHTVANBOVEN.NL
2025